

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 130 (2017)

Rubrik: Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 24.11.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Societad Retorumantscha
Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport dal chauredactur per la perioda
dal 1. da schaner 2016 fin ils 31 da december 2016

1. Redacziun e publicaziun DRG
 - 1.1. Stab da redacziun
 - 1.2. Redacziun
 - 1.3. Publicaziun
 - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
 - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlats per la redacziun
 - 1.4.2. Controlla da citats
 - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
 - 1.5. Indices dal tom 14
 - 1.6. Impaginaziun dals fascichels
 - 1.7. Spediziun dals fascichels
 - 1.8. Abunents dal DRG (31-12-2012 – 31-12-2016)
2. Infrastructura
 - 2.1. Cartoteca maistra
 - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
 - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
 - 2.2. Biblioteca
 - 2.2.1. Biblioteca electronica
 - 2.2.2. Liar cudeschs
 - 2.3. Material da nums locals
 - 2.4. Documentaziun
 - 2.4.1. Stadi da las bancas da datas
 - 2.4.2. Fototeca
 - 2.5. Dicziunari ed EED
 - 2.5.1. Apparats ed infrastructura tecnica
 - 2.5.2. Programmaziun e support
 - 2.5.3. Project <Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)>
3. Forzas auxiliaras, praticanta
4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs
 - 4.1. Annalas 129 (2016)
 - 4.1.1. Impaginaziun
 - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
 - 4.1.3. Bibliografia
 - 4.1.4. Sustegns
 - 4.2. Bibliografia Vox Romanica
 - 4.3. Romanica Rætica 22
 - 4.4. Cumissiun da nomenclatura
 - 4.5. Curatorium Vox Romanica

-
5. Relaziuns publicas
 - 5.1. Visitas
 - 5.2. Infurmaziuns
 - 5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns
 - 5.4. Facebook
 - 5.5. Medias (radio e televisiun, gasettas, periodicas)
 - 5.5.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG e da l'ovra DRG
 - 5.5.2. Preschentaziun da las Annalas 128 (2015)
 - 5.5.3. Emissiun <Da la 'Tina tucta', plets nuntranslatablels ed il prender cumià a la franzosa>
 - 5.5.4. Contribuziun <Ils stgazis da Balzer Gioseph de Vincenz> en il <Telesguard>
 - 5.5.5. Intervista cun Michele Luigi Badilatti en il Bulletin ASSUS
 - 5.5.6. Emissiun <Il liun da Trun – 'Ma – tgi eras ti?'>
 - 5.5.7. Contribuziun <Ils fenomens dad SMS ladins> en l'emissiuun <Actualitad la damaun>
 - 5.5.8. Preschentaziun dals fascichels
 - 5.5.9. Romanica Rætica 22
 - 5.5.10. Preschentaziun da las Annalas 129 (2016)
 - 5.6. Regals
 - 5.6.1. Regals a la biblioteca
 - 5.6.2. Regals a la fototeca
 - 5.7. Referats, publicaziuns
 6. Instanzas
 - 6.1. Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS)
 - 6.2. Chantun Grischun
 - 6.3. Cumissiun filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2016 diesch persunas en piazza permanenta: Carli Tomaschett, charedactur 100%, Marga A. Secchi, redactura 70%, Ursin Lutz, redactur 100%, Silvana Derungs, redactura 70% (a partir dal 1. da zercladur 50%), Annetta Zini, assistenta scientifica 100% (a partir dal 1. da matg 90%), Michele Luigi Badilatti, assistent scientific 50%, Juliana Tschuor, documentalista 80%, Violanta Spinass, documentalista 70%, Alexa Pelican, assistenta da redacziun 50%, e Brida Sac, assistenta da redacziun 50%. Guarda er alinea 4.3.

1.2. Redacziun

Stgatlas	Chavazzins	Red.
366e	MIGEIVLAMEIN – MIGLIA	(Lz.)
368c	MINCHADÜN – MINCHATANT, MINCHÜN	(De.)
369c	MINISTERIAL I – MINORITARI	(Zi.)
369d	MINTUN – MINUING	(Ba.)
370b	MIRAR I	(Se.)
370c	MIRAR II – MISAROCLA	(Lz.)
371a	MISERIA – MISERICORDGIA	(To.)

1.3. Publicaziun

L'avust avain nus publictà il fascichel dubel 184/185 cun ils chavazzins *merda – metter I*. Els occupan las paginas 257–384 dal tom 14.

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlas per la redacziun

Madlaina Zollikofer ha preparà per part la stgatla 389. Senza cumpletter il material dal questunari Melcher/Pult ha Andri Casanova preparà per part las stgatlas 389 e 390 e Jelscha Planta per part la stgatla 390. Guarda er alinea 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Pelican e Brida Sac han controllà ils ms. *metter I* (To. 362b.3, 363.2–4), *mical*, *Michel – miglia* (Lz. 366b), *minera – minister II* (Zi. 369a), *minota – minuecr* (Ba. 369b), impundend 147 uras per questa lavur.

1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits

Per questas correcturas han impundì il charedactur 411 uras, Marga A. Secchi 124 uras, Ursin Lutz 52 uras, Silvana Derungs 65 uras, Annetta Zini 85 uras e Michele Luigi Badilatti 38 uras.

1.5. Indices dal tom 14

Nossa assistenta scientifica Annetta Zini ha fatg ils excerpts dal fascichel dubel 184/185 per il register da materias dal tom 14 dal DRG.

1.6. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel dubel 184/185 (paginas 257–384 dal tom 14) ha fatg Alexa Pelican en il temp dad 88 uras da lavur.

1.7. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel dubel 184/185 sco era la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.8. Abunents dal DRG (31-12-2012 – 31-12-2016)

onn	numer da l'ultim fascichel	fascichels cun quint		toms cun quint	abunaments gratuits		total abunents
		Svizra	exteriur		barat	gratuit	
2012	175/176	353	116	20	11	53	553
2013	177/178	349	124	19	11	53	556
2014	180/181	345	121	21	11	54	552
2015	182/183	331	120	21	11	58	541
2016	184/185	325	115	20	11	63	534

2. Infrastructura

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 10'020 excerpts da las suandantas ovras: GRAND, Chapè (689 cedels), HUONDER, Aviuls (332 cedels), CADERAS, Sorris (118 cedels), FRY, Patria (1'820 cedels), Tschespet 5 (250 cedels), Schulb. E II–III 1892 (1'271 cedels), BIVETTI, Ventins (455 cedels), BIVETTI, Nuot Nes (851 cedels), CADRUVI, Sabina (250 cedels), excerpts occasionals or da LQ, 2016 ed autras periodicas (3'984 cedels). Ils excerpts èn per gronda part gia deponids en la cartoteca maistra.

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican ha impundì 36 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 1'015 sin 185'487 endataziuns.

2.2. Biblioteca

2.2.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 1'684 titels, da 40'312 sin 41'996.

2.2.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodicas e collecziuns vegnan liads regularmain. Mintg'onni fai era da basegn da reliar e reparar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.2.3. Regals a la biblioteca

Guarda alinea 5.6.1.

2.3. Material da nums locals

Il material reordinà da nums locals da numerus chantuns svizzers, dal Liechtenstein e da la Germania (guarda er ils rapports annuals 2009, 2010, 2011 e 2015) avain nus surdà a las suandantas instituziuns respectivamain a las suandantas persunas: Schweizerisches Idiotikon, Turtig, project ortsnamen.ch (15 stgatl), Archiv dal stadi dal chantun da Schaffusa (1 stgatl), Centro di dialettologia e di etnografia, Bellinzona (1 stgatl), prof. dr. Hans Stricker, Grabs (1 stgatl), e dr. Wolf-Armin Freiherr von Reitzenstein, Minca-Neuhausen (1 stgatl).

2.4. Documentaziun

2.4.1. Stadi da las bancas da datas

Datotecas	Unitads	Unitads	Unitads
	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016
1. Cartoteca maistra			
1.1. Chavazzins e renviaments	182'242	184'472	185'487
1.2. Excerpts (CME)	185'079	198'527	215'578
2. Biblioteca	38'731	40'312	41'996
2.1. Register dals auturs	35'169	36'715	38'259
2.2. Register da las scursanidas da litteratura	3'562	3'597	3'737
2.3. Register dals manuscrits	684	684	692
3. Register da materias	21'142	22'721	24'312
4. Fototeca	29'324	30'023	30'512
5. Adressas (abunents, correspondents euv.)	3'708	3'788	3'856
6. Indices toms			
6.1. Etimons 1–13	17'351	17'351	17'351
6.2. Materias 1–13	33'142	33'142	33'142
6.3. Fonetica 9–13	8'252	8'252	8'252
6.4. Morfologia 9–13	2'853	2'853	2'853
6.5. Sintaxa 9–13	5'072	5'072	5'072
6.6. Furmaziun dals plects 9–13	1'470	1'470	1'470
6.7. Prefixs 1–13	1'811	1'811	1'811
6.8. Suffixs 1–13	16'764	16'764	16'764
6.9. Lexicologia 9–13	5'188	5'188	5'188
6.10. Caracteristicas 9–13	4'727	4'727	4'727
6.11. Illustraziuns 1–14	1'113	1'145	1'204
6.12. Definiziuns tudestgas 1–13	100'710	100'647	100'647
6.13. Sinonims e renviaments	9'904	10'345	11'486
7. Scursanidas			
7.1. Scursanidas generalas	861	863	865
7.2. Scursanidas dals lieus	166	166	166
7.3. Scursanidas problematicas	170	170	171
7.4. Scursanidas e survista biblas	82	82	82
7.5. Survista da las periodicas (annadas)	1'578	1'579	1'643
7.6. Cronologia voc. rum. (mascra)	0	0	0

7.7. Register da las translaziuns	363	372	403
7.8. Register dals carnets OSL	304	308	313
7.9. Tabellas da suffixs	151	151	151
7.10. Alfabet grec (mascra)	0	0	0
7.11. Segns fonetics (mascras)	0	0	0
7.12. Sinopsas Muoth, Castelberg	137	137	137
7.13. Reglas da redacziun	9	9	9
7.14. Funtaunas da dretg (survista)	140	140	140
7.15. Epistlas Alig, Deplazes	672	672	672
8. Flora rumantscha			
8.1. Flora DRG (material redigi)	1'286	1'322	1'322
8.2. Flora Planta (questiunari)	2'392	2'392	2'392
8.3. Flora Helvetica	3'182	3'182	3'182
9. Questiunari Melcher/Pult			
9.1. Dumondas	13'806	13'808	13'808
9.2. Respostas	59'996	72'930	72'758
10. Bloc etimologic			
10.1. Lemmas	28'194	28'194	28'194
10.2. Excerpts	1'722	1'722	1'722
11. Register da las chanzuns rum. (incipit)	10'584	10'586	10'586
12. Nums			
12.1. Nums propriis	2'584	2'584	2'584
12.2. Nums locals ed etnics	3'314	3'314	3'314
13. Puncts AIS	407	407	407
14. Dumondas ASV	151	151	151
15. Ditgas	147	147	147
16. Pseudonims	85	87	87
17. Reglas da purs	897	897	897
18. Superstiziuns	384	384	384
19. Surtins	94	94	94

2.4.2. Fototeca

2.4.2.1. Stadi actual

Nossa documentalista Violanta Spinaz ha era quest onn integrà numerusas fotografias en nossa fototeca. Quellas derivan surtut da persunas privatas. Actualmain cuntogna la fototeca 30'512 documents.

2.4.2.2. Regals a la fototeca

Guarda alinea 5.6.2.

2.5. Dicziunari ed EED

2.5.1. Apparats ed infrastruttura tecnica

En il fratemp ha nossa infrastruttura electronica cuntanschì ina qualidad ed ina stabilitad che na pretendan strusch pli intervenziuns da nossa vart. Quest onn avain nus modernisà duas staziuns da lavur cun novs computers e visurs e remplazzà in stampader che aveva cuntanschì ina vegliadetgna considerabla. Pli navant avain nus optimà la prestaziun da set staziuns da lavur cun augmentar la memoria da lavur e cun installar discs d'arcunar dal tip SSD.

2.5.2. Programmaziun e support

Per meglieraments punctuals da noss programs sviluppads da la fatschenta edp-services AG a Kriens en il rom dal project «Digitales Wörtermuseum» avain nus fatg in abunament da support tar quella fatschenta.

2.5.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)»

L'onn 2016 avain nus terminà l'emprima etappa da noss project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)» (retrodigitalisaziun dals 13 toms publitgads enfin ussa; guarda er il rapport annual 2015). Plinavant avain nus entschet la II. etappa dal project. En quella vegnan las datas dals toms retrodigitalisads en l'emprima etappa preparadas dal «Kompetenzzentrum für elektronische Erschliessungs- und Publikationsverfahren in den Geisteswissenschaften» a l'Universitad da Trier (Germania) per las pudair importar en il sistem da redacziun da l'Institut dal DRG. Questa II. etappa vegn realisada cun ina contribuziun finanziaria da 50'820.– francs, concedida da la Cumissiu per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) per quest intent (brev dals 20 da november 2015). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiu per ils vocabularis naziunals per sia bainvulientscha e per quest grond sustegn che lubescha a l'Institut dal DRG da realisar tenor plan il project impurtant da metter online il DRG.

3. Forzas auxiliaras, praticanta

Leo Tuor ha lavurà tar nus in di per emna ils mais schaner fin zercladur ed avust fin november ed in mez di per emna ils mais da fanadur e december. El ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasionals ed ils excerpts dals cudeschs DERUNGS, Carstgaun, e FRY, Nov., e per part quels dal cudesch Stat. Zuoz 1879. Plinavant ha el nudà en ils texts tudestgs translats en il Schulb. S V 1926 la concordanza da las paginas cun la versiun rumantscha, en il cudesch Schweizer Volksmärchen (1971) la concordanza da las paginas cun ils texts rumantschs en DEC. 2, ed en il cudesch FRY, Misteri, la concordanza da las paginas cun il text original franzos. Ultra da quai ha el ordinà material da la biblioteca e fatg lavurs da controlla per la fototeca.

Donatella Bonifazi ha lavurà tar nus in di per emna ils mais da schaner, favrer, mars e zercladur ed in mez di per emna ils mais d'avrigl e matg. Ella ha fatg lavurs generalas da biblioteca (p. ex. metter si siglas e cuvertas als cudeschs).

Andri Casanova ha lavurà tar nus in mez di per emna ils mais da schaner, avrigl, matg, zercladur, avust, october e december ed in di per emna ils mais da favrer, mars, fanadur, settember e november. El ha attribuì ad excerpts occasionals da differentas ovras ils chavazzins per deponer ils excerpts en la cartoteca maistra. Plinavant ha el optimà different documents digital. Ultra da quai ha el nudà en il text «Botschaft des Bundesrates an die Bundesversammlung über die Anerkennung des Rätoromanischen als Nationalsprache» la concordanza da las paginas cun la translaziun rumantscha en Ann. 52 (paginas 23–62) ed en l'ovra «Die Werke der Barmherzigkeit» da W. H. RIEHL la concordanza da las paginas

cun la translaziun en Ischi 4 (paginas 73–115), plinavant en il cudesch «Die Kirche im Gletscher» da P. EGLOFF la concordanza da las paginas cun ils texts originals rumantschs. El ha era preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Rea Pult ha lavurà tar nus dals 4 fin ils 14 ed ils 21 da fanadur e plinavant dals 8 fin ils 10 ed ils 16 e 17 d'avust. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasiunals, ils excerpts dals cudeschs GUIDON, Lumbard, HUONDER, Aviuls, e GRAND, Chapè, e per part era quels dal cudesch NAY, Ovràs. Plinavant ha ella excerptà al computer ils cudeschs BIVETTI, Ventins, e CANDINAS, Remin. Ultra da quai ha ella fatg lavurs generalas da biblioteca.

Madlaina Zollikofer, studenta da linguistica romanistica cumparativa e da pedagogia a l'Universitad da Turitg, ha fatg tar nus in praticum dals 18 fin ils 29 da fanadur. Nus avain preschentà ad ella la documentaziun da noss institut e dà invista en la lavur da redacziun dal DRG. Ella ha excerptà al computer il cudesch BIVETTI, Nuot Nes, attribuì als excerpts ils chavazzins per deponer els en la cartoteca maistra ed era deponì quels en quella. Plinavant ha ella preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Jelscha Planta ha lavurà tar nus dals 3 d'avust fin ils 9 da settember. Ella ha deponì en la cartoteca maistra excerpts occasiunals e per part quels dals cudeschs Stat. Zuoz 1879, e NAY, Ovràs. Plinavant ha ella excerptà al computer il cudesch FRY, Patria. Ultra da quai ha ella era preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs

4.1. Annalas 129 (2016)

4.1.1. Impaginaziun

Brida Sac ha impaginà las 354 paginas, impundend per quai 208 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

Las Annalas 129 avain nus tramess a las abunentas ed als abunents l'entschatta da november. La spediziun e la controlla dals pajaments han fatg nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 129 (2016) cun sustegn dad Annetta Zini.

4.1.4. Sustegns

La partiziun Promoziun da la cultura dal Grischun ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 129 cun ina contribuziun da 12'000.– francs e la Lia Rumantscha ha contribuì in import da 7'000.– francs. A tuttas duas donaturas engraziain nus grondamain per lur impurtantas contribuziuns per pudair publicgar las Annalas.

4.2. Bibliografia Vox Romanica

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per la Vox Romanica 75 (2016) cun sustegn dad Annetta Zini.

4.3. Romanica Rætica 22

L'october è cumparida la Romanica Rætica 22. Ella ha il titel «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858). Kritische Edition, Glossar und Erläuterungen». Igl è la publicaziun da la dissertaziun da noss redactur Ursin Lutz. La vernissascha da l'ovra ha gi lieu ils 26 d'october a Domat cun allocuziuns da Theo Haas, president da la Vischnanca burgaisa Domat, da prof. em. dr. Georges Darms, che ha tgirà la dissertaziun, e da l'autur dr. Ursin Lutz ed è vegnida accumpagnada musicalmain cun produziuns dals musicists Christina Riesch ed Andi Schnoz. Nossa redactura Silvana Derungs ha moderà l'occurrenza. Guarda er alineas 5.5.4., 5.5.9. e 5.7.

4.4. Cumissiun da nomenclatura

Carli Tomaschett, Annetta Zini e Michele Luigi Badilatti èn commembers da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun. Carli Tomaschett è stà occupà 9 uras cun lavurs da controlla vi da glistas da nums locals. Plinavant èn tuts trais sa participads a la seduta da la cumissiun (president Armin Oswald) dals 30 d'avust 2016.

4.5. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Carli Tomaschett impundì 48 uras per lavurs administrativas, contabilitad e pajaments.

5. Relaziuns publicas

5.1. Visitas

En il decurs da quest onn han 47 personas visità noss institut per prender in-vista da sia ritga documentaziun e da nossa lavur.

Ils 11 da favrer ha Michele Luigi Badilatti preschentà l'Institut dal DRG e sia lavur ad 11 scolaras e scolars da la classa 6Gc da la Scola chantunala grischuna, accumpagnads da lur magister Werner Carigiet.

Ils 6 da fanadur ha Silvana Derungs retschet en noss institut ils auturs da film Kurt Reinhard e Christoph Schreiber e preschentà ad els la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

Ils 8 da settember ha Silvana Derungs preschentà noss institut e nossa lavur al student gimnasial Olzhas Toleugazin da Genevra che ha fatg ina lavur da matura sur dal rumantsch.

Ils 3 d'october han 18 scolaras e scolars da la classa 4Gc da la Scola chantunala grischuna visità l'Institut dal DRG cun lur magister Anton Schlösser, quai en il rom da l'emna da project «Dreisprachiges Graubünden». Silvana Derungs ha fatg la guida.

Ils 27 d'october ha dr. Manuela Cimeli dal secretariat da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) fatg ina visita a noss institut per sa laschar orientar davart l'andament dal project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)». Carli Tomaschett ed Ursin Lutz han retschet ella ed han dà scleriment.

Ils 31 d'october han 8 studentas e students ed 1 auditur dal curs da lingua rumantscha a l'Universitad da Turtig visità noss institut ensemen cun lur docenta dr. Mevina Puorger. Marga A. Secchi ha fatg la guida.

Ils 28 da november ha Silvana Derungs retschet en noss institut Bernadette Arpagaus e Matthias Engesser e preschentà ad els la documentaziun da noss institut e nossa lavur.

5.2. Infurmaziuns

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit a 90 persunas, impundend per quai 92 uras.

5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns

Ils 25 da matg ha Carli Tomaschett represchentà l'Institut dal DRG a la radunanza annuala da l'Academia Rætica a Cuira.

Ils 21 e 22 da zercladur è Ursin Lutz sa participà a l'entupada da lavur «Wörter – Sachen – Neue Medien» dal project VerbaAlpina a Minca. La finamira da l'entupada è stada ch'ils differents partenaris participads en il project emprendian d'enconuscher in l'auter. Guarda er alinea 5.7.

Ils 25 e 26 d'avust èn Carli Tomaschett, Marga A. Secchi, Ursin Lutz, Silvana Derungs, Annetta Zini e Michele Luigi Badilatti sa participads a l'entupada da las redacturas e dals redactors dals quatter vocabularis naziunals, organisada da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) a Neuchâtel. L'inscunter ha dà la pussaivladad a las commembras ed als commembers da las singulas redacziuns d'emprender d'enconuscher in l'auter, da tgirar contacts, da barattar ideas ed experientschas e da survegnir impuls per l'atgna lavur. Guarda er alinea 5.7.

Ils 6 e 7 d'october èn Ursin Lutz, Annetta Zini e Michele Luigi Badilatti sa participads a la dieta «5. Netzwerktreffen der Dialektlexikographie» per redacturas e redactors giuvens da vocabularis dialectals. La dieta è vegnida organisada dal Badisches Wörterbuch a Freiburg i. Br. (Germania). Guarda er alinea 5.7.

Dals 4–6 da november han gi lieu a Domat ils 26avel Dis da litteratura. Nossa redactura Silvana Derungs ha moderà la preschentaziun dal nov cudesch da poesias dad Arnold Spescha cun il titel «Ei catscha dis – Der Tag bricht an» e preschentà la publicaziun Litteratura 35. Da la giuria che ha eruì la victura dal premi Term Bel ha fatg part era noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti. Als Dis da litteratura èn er Ursin Lutz, Annetta Zini, Violanta Spinas, Alexa Pelican e Brida Sac stads preschents per part.

5.4. Facebook

Dapi sis onns ha l'Institut dal DRG ina pagina da fans sin facebook. Ursin Lutz, Silvana Derungs ed Annetta Zini preschentan dapi il cumenzament dal 2012 regularmain truvaglias dal DRG; en successiun libra mussan els cedels d'excerpts, maletgs, fotografias e plets cun commentaris. La plattafurma permetta al DRG da cuntanscher in nov public e da render attent ad arranschaments e publicaziuns. Enfin la fin da l'onn aveva il DRG 608 fans sin facebook

5.5. Medias (radio e televisiun, gasettas, periodicas)

5.5.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG e da l'ovra DRG

En il supplement «Bildung und Weiterbildung», agiuntà a las gasettas «Südostschweiz» e «Bündner Tagblatt» dals 10 da mars 2016 respectivamain dals 27 d'october 2016, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain mintgamai sin las paginas 16 e 21.

Duri Gaudenz ha preschentà sia vista ed experientschas persunalas en il far diever dals toms dal Dicziunari Rumantsch Grischun en in artigel en LQ, 2016, 99, 18.1–5 cun il titel «Dicziunari rumantsch grischun DRG».

5.5.2. Preschentaziun da las Annalas 128 (2015)

Flurin Andry ha preschentà las Annalas 128 en LQ, 2016, 5, 11.1–5 cun il titel «L'album dals amis da Peter Perini da S-chanf».

5.5.3. Emissiun «Da la 'Tina tucta', plets nuntranslatabels ed il prender cumià a la franzosa»

En l'emissiu da radio «Forum» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 17 da schaner cun il titel «Da la 'Tina tucta', plets nuntranslatabels ed il prender cumià a la franzosa» han nossa redactura Silvana Derungs e la linguista Anna-Alice Dazzi (RTR) discutà davart differentas trovaglias linguisticas, p. ex. proverbis e locuziuns davart la lingua e prenums che characteriseschan persunas.

5.5.4. Contribuziun «Ils stgazis da Balzer Gioseph de Vincenz» en il «Telesguard»

En l'emissiu da televisiun «Telesguard» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 24 da mars è vegnida emessa ina contribuziun cun il titel «Ils stgazis da Balzer Gioseph de Vincenz». Quest uffizier sursilvan ha vivì ils onns 1789–1858 ed è stà en servetsch spagnol. Noss redactur Ursin Lutz ha edì sco dissertaziun il «Meum Scret» da l'uffizier oriund da Siat. Dus sutbiadis da Balzer Gioseph de Vincenz èn s'annunziads tar Ursin Lutz ed han mess a disposiziun per la publicaziun maletgs, documents ed objects or dal relasch da l'uffizier. Quest material zunt prezios ha lubì ad Ursin Lutz dad illustrar sia dissertaziun a moda fitg enritginta.

5.5.5. Intervista cun Michele Luigi Badilatti en il Bulletin ASSUS

En il Bulletin ASSUS 2/2016 (pagina 23) è vegnida publitgada in'intervista cun noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti pertutgant ses studi e sia lavur en noss institut.

5.5.6. Emissiun «Il liun da Trun – 'Ma – tgi eras ti?'»

En l'emissiu da radio «Marella» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 29 da matg cun il titel «Il liun da Trun – 'Ma – tgi eras ti?'» ha noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti dà scleriment davart la Crestomazia da Caspar Decurtins e la muntada da quella per la lingua e la cultura rumantscha.

5.5.7. Contribuziun «Ils fenomens dad SMS ladins» en l'emissiun «Actualitad la damaun»

En l'emissiun da radio «Actualitad la damaun» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 4 da zercladur è vegnida emessa ina contribuziun cun nosa assistenta scientifica Annetta Zini cun il titel «Ils fenomens dad SMS ladins». En in'intervista ha Annetta Zini dà scleriment davart ils resultats da sia lavur da master.

5.5.8. Preschentaziun dals fascichels

Il fascichel dubel 184/185 è vegnì preschentà da Jano Felice Pajarola en BT. 2016, 258, sin las paginas 1.1 e 7.1–4, cun ils titels «Das Wissensfüllhorn der Rumantschia» respectivamain «Meermännli, Mittwochsruss und infernale Messgewänder» e dad Uorschla Natalia Caprez Brülhart en LQ. 2016, 205, 2.1–5, cun il titel «Cur cha la mess ais madüra as sto tschuncher». En la contribuziun «Variaziuns da 'messa' sco part da l'emissiun da radio «Vita e cretta» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 9 d'october è Gabriela Desax sa fatschendada cun il pled «messa» sa basond sin l'artitgel *messa* I en il fascichel dubel 184/185 dal DRG.

5.5.9. Romanica Rætica 22

Preavis e rapports davart la vernissascha da la Romanica Rætica 22 ils 26 d'october a Domat e preschentaziuns e recensius da questa publicaziun èn cumparids en: BT. 2016, 287, 1.1 («Das 'Meum Scret' zugänglich gemacht») e 5.1–4 («Als der 'Freiherr von Freyberg' seine angeschlagene Ehre verteidigte»); LQ. 2016, 205, 2.1–4 («Vernissascha dil cudisch 'Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz'»); Ruinaulta 2016, 42, 29.3 («Buchvernissage in Domat/Ems»); SO. 2016, 293, 8.2–5 («Als die Bündner von einer spanischen Kolonie träumten»); Ruinaulta 2016, 44, 3.1–3 («Der Bündner Söldner, der am Sprachgraben scheiterte»); LQ. 2016, 218, 1.1–2 («Ursin Lutz ed il barun malcapiu da Siat») e 6.1–5 («Don Baltisar de Vincenz»). Plinavant ha Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) emess en sia emissiuon da radio «Actualitad la damaun» dals 23 da november ina contribuziun davart la Romanica Rætica 22 cun il titel «Il manuscret da Balzer Giusep de Vincenz da Siat».

5.5.10. Preschentaziun da las Annalas 129 (2016)

Jano Felice Pajarola ha preschentà las Annalas 129 en BT. 2016, 312, 5.1–4, cun il titel «Eine Wissensfundgrube der Rumantschia».

5.6. Regals

5.6.1. Regals a la biblioteca

Nus retschavain mintg'onn ina gronda quantiad da cudeschs, brochuras, artitgels (separats) euv. surtut dad instituziuns e donaturs privats. Quest material integrain nus sa chapescha en nosa biblioteca, sch'i na sa tracta betg da dublettas e triplettas. Quellas dain nus vinavant a studentas e students u ad autras persunas interessadas u las barattain per titels che ans mancan. Quest onn avain nus retschet 260 exemplars. In fitg grond dumber da cudeschs deriva da la Biblioteca

chantunala dal Grischun. Donaziuns pli grondas han fatg noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti, Christian Joos da la Cuminanza culturala Val Schons e Marianne Fischbacher dal Museum Regiunal Surselva. Ultra da quests regals ha noss institut puspè retschet in considerabel dumber da publicaziuns dad Alexi Decurtins.

5.6.2. Regals a la fototeca

Nus retschavain adina puspè fotografias u documents interessants per nosa fototeca. Per regla èn quai personas privatas che ans portan quels u magari dumandain era nus, sche nus possian avair ina copia digitala da fotografias u documents per nus impurtants. En il decurs dal 2016 han las suandantas persunas regalà fotografias: Rest Gieri Caminada da Surin, dr. Gieri Caviezel da Cuir, Leo Tuor da Val/Surrein, Ciril Friberg da Danis. L'Uniun «Rueun viva» ans ha surdà l'entir relasch fotografic da Sep Antoni Curschellas (1903–2002) da Rueun. L'Institut dal DRG dispora da tut ils dretgs da quel relasch, l'Uniun «Rueun viva» survegn ina copia digitala e resalva il dretg d'access e da diever gratuit da las fotografias (dias).

5.7. Referats, publicaziuns

Carli Tomaschett:

- *Tumas buca mo a Domat.* – En: Cal. Gi 2016, 167–168.
- *Das DRG – ein Wörterbuchinstitut als kultureller Mittelpunkt für eine spezifische und mehrsprachige Region, seine Präsenz und Bedeutung in der Öffentlichkeit und Ort der Valorisierung des linguistischen Erbes oder Der stete Wandel des Institut dal DRG in den letzten Jahrzehnten.* Referat a chaschun da l'entupada da las redacturas e dals redacturs dals quatter vocabularis naziunals ils 25 d'avust a Neuchâtel.

Ursin Lutz:

- *Ein kleiner Streifzug durch das Rätoromanische.* Referat ils 14 da mars a Saanenmöser per il Rotary Club Gstaad-Saenenland.
- *Das Dicziunari Rumantsch Grischun – eine Schatzkammer der rätoromanischen Sprache und Kultur.* Referat ils 21 da mars a Saanenmöser per il Rotary Club Gstaad-Saenenland.
- *Das Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG) – eine Schatzkammer der rätoromanischen Sprache und Kultur / (Retro-)Digitalisierung und Online-Publikation des DRG.* Referat a chaschun da l'entupada da lavur «Wörter – Sachen – Neue Medien» dal project Verba Alpina ils 22 da zercladur a Minca.
- *Besuch im Double-Key TQY Studio in Nanjing, wo das DRG zur Retrodigitalisierung abgeschrieben wird.* Referat a chaschun da l'entupada da las redacturas e dals redacturs dals quatter vocabularis naziunals ils 25 d'avust a Neuchâtel.
- *Von arda-carvuns bis mazzatenta oder die Behandlung der Verb-Nomen-Komposita im Dicziunari Rumantsch Grischun.* Referat ils 7 d'october en il rom da la dieta «5. Netzwerktreffen der Dialektlexikographie», organisada dal Badisches Wörterbuch a Freiburg i. Br. (Germania).
- *Experientschas cun mia dissertaziun ed episodas ord quella.* Referat a chaschun da la vernissascha da la Romanica Rætica 22 ils 26 d'october a Domat.

Marga A. Secchi:

- *Il corn da puolvra dad Abraham ed oters raquints. La nouva ediziun dals raquints da Schimun Vonmoos (1868–1940).* – En: *Litteratura* 35 (2016), 110–111.

Silvana Derungs:

- *Dis da litteratura – era litteratura rumantscha po esser divertenta.* – En: *Babylonia* 1/2016, 60–61.
- *«Sco chaschiel sin ils bizochels» – Scuvrir il Dicziunari Rumantsch Grischun.* – En: *Babylonia* 1/2016, 61–64.
- *A spass cun marighels da nibels.* – En: *LQ*, 2016, 185, 7.1–5.

Michele Luigi Badilatti:

- *«Ein verderbttes Latein» oder «die älteste Sprache in Europa»? – Das Bündnerromanische in der vormodernen internationalen Sprachwissenschaft (bis ca. 1850).* Referat ils 11 d'avrigl a Saanenmöser per il Rotary Club Gstaad-Saenenland.
- *Aspekte der rätoromanischen Sprache und Kultur.* Referat a chaschun da la conferenza annuala da las directuras e dals directurs chantunal(a)s dals affars socials ils 19 da matg a Scuol.
- *Joseph Planta (1744–1827). Oberbibliothekar des British Museum und Begründer der Rätoromanistik.* Referat ils 7 da settember en la Chesa Planta a Samedan.
- *«Welcome to the Jungle»? Aus dem Leben eines DRG-Jungredakteurs.* Referat ils 7 d'october en il rom da la dieta «5. Netzwerktreffen der Dialektlexikographie», organisada dal Badisches Wörterbuch a Freiburg i. Br. (Germania).

Annetta Zini:

- *Fenomens da contact linguistic en SMS ladins.* Referat a chaschun da la radunanza annuala da la Societad Retorumantscha ils 3 da zercladur a Cuira. Guarda er alinea 5.5.7.

6. Instanzas

6.1. Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS)

Per l'onn 2016 ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'095'260.– francs (brev dals 20 da november 2015). Nus essan fitg engraziaivels a l'ASSUS ed a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

Plinavant ha la cumissiun concedì la summa da 60'404.– francs per licenzas e per ils custs da manaschi regulars chaschunads da l'elavuraziun electronica da datas (EED) en l'Institut dal DRG (brev dals 20 da november 2015). Quests custs sa resultan onn per onn suenter avair terminà il project «Digitales Wörtermuseum» (2010–2013). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per quest import dad immensa impurtanza per pudair lavurar en l'Institut dal DRG cun in'infrastructura tecnica professiunala che funcziuna senza incaps e garantescha la lavur da perscrutaziun sin basa tecnica era per il futur. Guarda er alinea 2.5.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)».

Prof. dr. Iwar Werlen, president da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS dapi ils 11 da matg 2011, è sa retratg da quella funcziun per la fin da l'onn 2016. Nus engraziain a prof. dr. Iwar Werlen per sia bainvulientscha, sia gronda lavur e ses immens sustegn a favur da noss institut durant tut ils onns da ses presidi. Sia successura sco presidenta da la cumissiun a partir dal 1. da schaner 2017 è prof. dr. Elvira Glaser.

6.2. Chantun Grischun

Sco gia ils onns 2011–2015 ha il chantun Grischun dà a la Societad Reto- rumantscha ina contribuziun annuala da 125'000.– francs. Nus engraziain al chantun Grischun per sia bainvulientscha, ses grond sustegn e sia contribuziun annuala da gronda impurtanza per il funcziunament da noss institut.

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha fatg sia 138avla sesida sonda, ils 13 da favrer 2016, en las localitads dal DRG.

La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Georges Darms (president), dr. Hans-Peter Ehrliholzer, Marianna Blöchliger-Spescha, dr. Felix Giger, lic. fil. Uorschla Natalia Caprez Brülhart, prof. dr. Matthias Grünert e Kuno Widmer, ha prestà era quest onn.

Prof. dr. Georges Darms, commember da la Cumissiun filologica dapi l'onn 1994 e president da quella dapi l'onn 1999, è sa retratg sco president en la seduta dals 13 da favrer 2016. El resta dentant vinavant commember da la Cumissiun filologica. La redacziun engrazia a prof. dr. Georges Darms per sia gronda lavur sco president da la Cumissiun filologica ils onns 1999–2016. Ses successur sco president è prof. dr. Matthias Grünert.

Lic. fil. Uorschla Natalia Caprez Brülhart, che ha fatg part da la Cumissiun filologica dapi l'onn 2013, è sa retratga sco commembra da quella a chaschun da la seduta dals 13 da favrer 2016. La redacziun engrazia ad Uorschla Natalia Caprez Brülhart per sias correcturas e ses sustegn durant plirs onns.

Cuira, ils 31 da december 2016

Institut dal DRG

*Carli Tomaschett, Marga A. Secchi, Ursin Lutz,
Silvana Derungs, Annetta Zini, Michele Luigi Badilatti,
Violanta Spinaz, Juliana Tschuor, Alexa Pelican, Brida Sac*

